

AZ EURÓPAI UNIÓ
FEGYVEREXPORTRA VONATKOZÓ
MAGATARTÁSI KÓDEXE

(elfogadva 1998. június 8-án)

Az Európai Unió Tanácsa

építve az Európai Tanács 1991-es luxembourgi és 1992-es lisszaboni ülésén egyeztetett Közös Kritériumokra,

elismerve a fegyverkereskedő országok különleges felelősségét,

azzal a szándékkal, hogy olyan magas szintű közös szabályozást hozzon létre, melyet a hagyományos fegyverek forgalmazásának felügyelete és korlátozása során minden EU tagállam minimális követelménynek tekint, továbbá, hogy a nagyobb átláthatóság érdekében erősítse a vonatkozó információk cseréjét,

azzal a szándékkal, hogy megakadályozza olyan felszerelések exportját, melyek felhasználhatók lehetnek belső elnyomásra, vagy nemzetközi agresszió céljaira, vagy hozzájárulhatnak a regionális instabilitáshoz,

azzal az óhajjal, hogy a Közös Kül- és Biztonságpolitika keretében erősítsék együttműködésüket és előmozdítsák közeledésüket a hagyományos fegyverek exportjának területén,

tekintettel a Hagyományos Fegyverek Törvényellenes Kereskedelmének Megelőzésére és Leküzdésére irányuló EU Program keretében hozott kiegészítő intézkedésekre,

tudatában annak, hogy az EU tagállamai saját ipari bázisuk, illetve védelmi erőfeszítéseik részeként fenn kívánják tartani védelmi iparukat,

elismerve, hogy az államoknak az ENSZ Alapokmányával összhangban joguk van az önvédelemhez és az önvédelemhez szükséges eszközök forgalmazásához,

az alábbi Magatartási Kódexet és végrehajtási rendelkezéseket fogadta el:

1. KRITÉRIUM

Az EU tagállamok nemzetközi kötelezettségeinek tiszteletben tartása, különös tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsa és a Közösség által elrendelt szankciókra, a non-proliferációs és más területeken született egyezményekre, valamint más nemzetközi kötelezettségekre

Az exportengedély kérelmet el kell utasítani, ha az engedély megadása nem lenne összhangban egyebek között:

- a) a tagállamok nemzetközi kötelezettségeivel és kötelezettségvállalásával az ENSZ, az EBESZ és az EU által hozott fegyverembargók betartására,
- b) a tagállamoknak az Atomsorompó Szerződésben (Nuclear Non-Proliferation Treaty, NPT), a Biológiai és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezményben (Biological and Toxin Weapons Convention, BTWC), valamint a Vegyifegyver Tilalmi Egyezményben (Chemical Weapons Convention, CWC) vállalt nemzetközi kötelezettségeivel,
- c) az Ausztrália Csoport (Australia Group, AG), a Rakéta Technológiai Ellenőrzési Rendszer (Missile Technology Control Regime, MTCR), a Nukleáris Szállítók Csoportja (Nuclear Suppliers Group, NSG) és a Wassenaar-i Megállapodás (Wassenaar Arrangement, WA) keretén belül vállalt kötelezettségeikkel,
- d) a gyalogsági aknák minden típusának exportját tiltó kötelezettségükkel.

2. KRITÉRIUM

Az emberi jogok tiszteletben tartása a célországban

A tagállamok értékelik a célországnak a nemzetközi emberi jogi eszközökben lefektetett emberi jogi alapelvekhez való viszonyát és

- a) nem állítanak ki exportengedélyt, ha nyilvánvaló kockázata van annak, hogy a tervezett exportot belső elnyomásra használhatják fel,
- b) egyedileg elbírálva és az eszközök jellegét is figyelembe véve, különös óvatossággal és éberséggel járnak el olyan országokba irányuló engedély megadásakor, amelyek esetében az ENSZ, az Európa Tanács, vagy az EU illetékes testülete az emberi jogok súlyos megsértését állapította meg.

E célból belső elnyomásra használható eszköznek kell tekinteni, egyebek közt azt az eszközt, amelyet, vagy amelyhez hasonló a megjelölt végfelhasználó bizonyítottan belső elnyomásra használ, vagy amely esetében okkal feltételezhető, hogy az eszközt nem a megjelölt célra, vagy nem a feltüntetett végfelhasználó által, hanem belső elnyomás eszközeként használják fel. A Magatartási Kódex 1. számú végrehajtási

rendelkezésével összhangban, a belbiztonsági alkalmazásra szánt eszközök esetében gondosan kell tanulmányozni az eszköz jellegét.

A belső elnyomás körébe tartozik, egyebek közt, a kínzás és más kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód vagy büntetés, a bírósági eljárás nélküli vagy önkényes kivégzések, az eltűnések, az önkényes feltartóztatás és más, a nemzetközi emberi jogi dokumentumokban, ideértve az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában meghatározott, emberi jogokat és alapvető szabadságjogokat súlyosan sértő cselekedetek.

3. KRITÉRIUM

A fennálló feszültségekből, vagy fegyveres konfliktusokból eredő belső helyzet a célországban

A tagállamok nem engedélyeznek olyan exportot, amely a célországban fegyveres konfliktus kitörését, vagy elhúzódását eredményezné, illetve a meglévő feszültségek, vagy konfliktusok súlyosbodásához vezetne.

4. KRITÉRIUM

A regionális béke, biztonság és stabilitás megőrzése

A tagállamok nem adnak ki exportengedélyt, ha nyilvánvaló a kockázata annak, hogy a címzett a tervezett exportot egy másik ország elleni agresszióra használná fel, vagy erőszakkal szerezne érvényt területi követelésének.

A kockázatok mérlegelésekor az EU Tagállamai egyebek között a következőket veszik figyelembe:

- a) A célország és egy másik ország közötti fegyveres konfliktus fennállása, illetve annak valószínűsége.
- b) A célország valamelyik szomszédjával szemben fennálló területi követelése, melynek a múltban megpróbált fegyverrel, vagy a fegyverrel való fenyegetéssel érvényt szerezni.
- c) Annak valószínűsége, hogy az eszközt a célország nem legitim nemzeti biztonsági és védelmi célokra használja fel.
- d) Annak szükségessége, hogy az export a regionális stabilitást ne befolyásolja lényegesen.

5. KRITÉRIUM

A tagállamok és azon területek, melyeknek külkapcsolataiért valamely tagállam felelős, valamint a baráti és a szövetséges országok biztonsága

A tagállamok figyelembe veszik:

- a) A tervezett export lehetséges hatását saját, a baráti, a szövetséges és más tagállamok védelmi és biztonsági érdekeire egyúttal elismerve azt, hogy ez a tényező nem befolyásolhatja az emberi jogok, a regionális béke, a biztonság és a stabilitás tiszteletére vonatkozó kritériumok mérlegelését.
- b) A szóban forgó termékeknek saját, a baráti, a szövetséges és más országok erői elleni felhasználásának kockázatát.
- c) A műszaki visszafejtés (az ún. „reverse engineering”) vagy a technológia nem szándékos átadásának kockázatát.

6. KRITÉRIUM

A vásárló országnak a nemzetközi közösséggel szemben tanúsított magatartása, különös tekintettel a terrorizmushoz való viszonyára, szövetséges rendszerének jellegére és a nemzetközi jog tiszteletben tartására.

A tagállamok egyebek közt figyelembe veszik a vásárló ország korábbi fellépését az alábbi területeken:

- a) a terrorizmus és a nemzetközi szervezett bűnözés támogatása, vagy bátorítása,
- b) nemzetközi kötelezettségeinek végrehajtása, különös tekintettel az erőszak alkalmazásáról való lemondásra, beleértve a nemzetközi humanitárius jognak a nemzetközi és a nem nemzetközi konfliktusokra vonatkozó részét.
- c) a non-prolifерáció, valamint a fegyverzetellenőrzés és a leszerelés más területei iránti elkötelezettsége, különös tekintettel az 1. Kritérium b) alpontjában említett fegyverzetellenőrzési és leszerelési megállapodások aláírására, ratifikálására és végrehajtására.

7. KRITÉRIUM

Annak kockázata, hogy az eszköz a vásárló országon belül más felhasználóhoz jut, vagy nem kívánatos feltételekkel re-exportálásra kerül

Annak értékelésekor, hogy a tervezett export milyen hatást gyakorol az importáló országra, valamint hogy mekkora a kockázata annak, hogy az exportált áru nemkívánatos végfelhasználóhoz kerülhet, a következőket kell mérlegelni:

- a) A befogadó ország legitim védelmi és nemzeti biztonsági érdekei, beleértve az ENSZ, vagy más békefenntartó tevékenységben való részvételt.
- b) A befogadó ország műszaki felkészültsége az eszköz használatára.
- c) A befogadó ország képessége hatékony exportellenőrzés működtetésére.
- d) A fegyverek terrorista szervezetekhez való re-exportálásának, vagy eltérítésének a kockázata (a terrorizmus ellenes eszközök esetében különösen gondos mérlegelésre van szükség ebben az összefüggésben).

8. KRITÉRIUM

Annak mérlegelése, hogy a fegyverexport és a befogadó ország műszaki és gazdasági adottságai összhangban vannak-e, figyelembe véve, hogy az államoknak úgy kellene kielégíteni jogos biztonsági és védelmi szükségleteiket, hogy a fegyverkezés a legkisebb terhet rója az emberi és gazdasági erőforrásokra

A tagállamok figyelembe veszik a megfelelő forrásokból származó információkat, azaz az ENSZ Fejlesztési Programja (UNDP), a Világbank (World Bank), a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) jelentéseit annak megállapításához, hogy a tervezett export nem hátráltatná-e súlyosan a fenntartható fejlődést a befogadó országban. Ebben az összefüggésben mérlegelik a befogadó ország katonai és szociális kiadásainak relatív szintjét, figyelembe véve bármilyen Európai Unió, vagy kétoldalú segélyt is.

VÉGREHAJTÁSI RENDELKEZÉSEK

1. Minden EU tagállam eseti alapon és a Magatartási Kódex rendelkezéseinek megfelelően bírálja el a haditechnikai eszközök exportjára beadott engedélykérelmeket.
2. A Kódex nem korlátozza a tagállamoknak azt a jogát, hogy (a Kódexben foglaltaknál) szigorúbb nemzeti politikát alkalmazzanak.
3. Az EU tagállamok diplomáciai úton értesítik egymást a Magatartási Kódex alapján elutasított haditechnikai eszközökre vonatkozó engedélyek adatairól, beleértve az elutasítást magyarázó indoklást. Azokat az adatokat, amelyeket az értesítéseknek tartalmazniuk kell, az „A” Mellékletben szereplő űrlap minta tartalmazza. Mielőtt bármely tagállam engedélyezne egy tranzakciót, amely lényegében azonos egy másik tagállam, vagy tagállamok által az elmúlt három év során elutasított tranzakcióval, előbb konzultálnia kell az engedélyt megtagadó tagállammal, vagy tagállamokkal. Ha a tagállam a konzultációk után mégis az engedély megadása mellett dönt, erről értesíti az engedélyt előzőleg megtagadó tagállamot, vagy tagállamokat és részletes magyarázatot ad ennek okairól.

Bármely haditechnikai eszköz transzferének jóváhagyása, vagy elutasítása a tagállamok nemzeti hatáskörében marad. Engedély elutasításáról akkor van szó, ha a tagállam elutasítja az adott haditechnikai eszköz eladását, vagy tényleges exportját, ha arra egyébként sor kerülhetett volna, vagy a szóban forgó szerződés teljesítését. E tekintetben jelentésköteles elutasításnak minősül a nemzeti eljárásnak megfelelően megtagadott, a tárgyalások megkezdésére vonatkozó kérelem (tárgyalási kérelem), vagy egy bizonyos rendellel kapcsolatban hivatalos érdeklődésre adott negatív válasz.
4. Az EU tagállamai ezeket a visszautasított kérelmeket és a konzultációkat bizalmasan kezelik, és nem használják fel kereskedelmi előnyök megszerzésére.
5. Az EU tagállamai, a hasonló nemzeti és nemzetközi listákat alapján, mielőbb kidolgozzák a Kódex hatálya alá tartozó haditechnikai eszközöket tartalmazó közös listát. A közös lista elkészítéséig a Kódex alkalmazása a vonatkozó nemzetközi listák elemeivel megfelelő módon kiegészített nemzeti ellenőrzési listákra vonatkozik.
6. A Kódex kritériumai és a végrehajtási rendelkezések 3. pontjában ismertetett konzultációs eljárás a 94/942/CFSP számú módosított Tanácsi határozat 1. számú mellékletében szereplő kettős felhasználású eszközökre is érvényes, ha joggal feltételezhető, hogy a végfelhasználók a fogadó ország fegyveres erői, belbiztonsági alakulatai, vagy hasonló egységei lesznek.

7. A Kódex maximális hatékonyságának elérése érdekében a tagállamok a Közös Kül- és Biztonságpolitika keretén belül erősítik együttműködésüket és támogatják a hagyományos fegyverek exportjának területén alakított politikájuk közelítését.

8. Minden EU tagállam bizalmas úton eljuttatja a védelmi exportjáról és a Kódex alkalmazásáról szóló éves jelentését a többi EU Partnernek. Ezeket a jelentéseket a Közös Kül- és Biztonságpolitika keretén belül évente megrendezendő találkozókra vitatják meg. A találkozókra áttekintik a Kódex alkalmazását, meghatározzák azokat a területeket, ahol javítani kell a szabályozást, és a Tanács elé terjesztik a tagállamok éves jelentései alapján készített összesített jelentést.

9. Az EU tagállamok a Közös Kül- és Biztonságpolitika keretében, a Magatartási Kódex alapelveinek és kritériumainak figyelembe vételével, szükség szerint közösen értékelik a helyzetet azokban az országokban, amelyek az EU tagállamok haditechnikai exportjának potenciális, vagy tényleges célországai lehetnek.

10. A tagállamok elismerik, hogy amennyiben szükséges, számításba vehetik a tervezett export saját országuk gazdaságára, társadalmára, kereskedelmére és iparára gyakorolt hatását, ezek a tényezők azonban nem befolyásolják a fenti kritériumok alkalmazását.

11. Az EU tagállamok legjobb igyekezetükkel azon lesznek, hogy más fegyverexportáló országokat is ösztönözzenek a Magatartási Kódex elveinek átvételére.

12. Jelen Magatartási Kódex és a Végrehajtási Rendelkezők az 1991-ben és 1992-ben elfogadott Közös Kritériumok minden korábbi változatának helyébe lép.

* * *

Melléklet az EU fegyverexportra vonatkozó Magatartási Kódexéhez

Űrlap minta az elutasított engedélykérelmekről adott értesítéshez

..... (Tagállam neve) tisztelettel értesíti partnereit az alábbi, az EU Magatartási Kódexe alapján elutasított engedélyről:

Célország:

Az eszköz rövid leírása, beleértve annak mennyiségét és szükség szerinti műszaki jellemzői:

Címzett:

Végfelhasználó (ha más, mint a címzett):

Elutasítás indoka:

Elutasítás dátuma:

* * *